

Мунтян С.Г. Презентація як засіб індивідуалізації навчання іноземної мови професійного спрямування // Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету «Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі». Вип.15. – Мелітополь : ТДАТУ, 2011. – С. 158–168. (0,35 др.а.)

УДК 378.1(063)

С.Г.Мунтян, ст.викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Анотація. В статті визначаються педагогічні умови формування у студентів навичок публічної презентації індивідуальної творчої роботи як одного з засобів реалізації індивідуалізації навчання іноземної мови професійного спрямування.

Ключові слова: диференціація навчання, індивідуалізація навчання, іноземна мова професійного спрямування, проблемна ситуація, презентація, самостійна навчальна діяльність студента.

За умов замовлення сучасного українського суспільства на підготовку висококваліфікованих фахівців, націлених на постійне професійне самовдосконалення, готових до соціальної та професійної мобільності, в сфері навчання іноземних мов особливого значення набувають освітні технології, орієнтовані на реалізацію особистісного творчого потенціалу студентів, накопичення майбутніми фахівцями ефективного індивідуального досвіду засвоєння та використання іноземної мови професійного спрямування.

Умовами успішної реалізації особистісно орієнтованого підходу виступають диференціація та індивідуалізація процесу навчання, які знаходять відображення у врахуванні здібностей, інтересів студентів,

рівня їхньої попередньої мовної підготовки, постановці особистісно значущих для студентів цілей, формуванні в них сталих й раціональних навичок самостійної роботи та вміння здійснювати системний підхід до оволодіння знаннями.

У педагогічній літературі розрізняють поняття «зовнішньої» та «внутрішньої» диференціації. При зовнішній диференціації суб'єкти учіння за певними індивідуальними ознаками спеціально об'єднуються в різні навчальні групи. При внутрішній диференціації індивідуальні особливості тих, хто навчається, враховуються в умовах організації навчальної діяльності безпосередньо на занятті в аудиторії. В цьому випадку поняття диференціації навчання збігається з поняттям індивідуалізації. Таким чином, при внутрішній диференціації, тобто на занятті, особистісно орієнтоване навчання досягається головним чином за рахунок різноманітних педагогічних прийомів і технологій.

Слід зазначити, що незважаючи на нові освітні виклики й на значне зростання мотивації студентів до оволодіння іноземною мовою, викладачі ще недостатньо інтенсивно спрямовують свої зусилля на підбір та імплементацію передових технологій з метою створення оптимальних умов для реалізації здібностей й потенційних можливостей студентів, для максимального задоволення інтересів суб'єктів навчання щодо їхнього творчого самовираження. Це пояснюється низкою об'єктивних чинників, таких як: нетривалість курсу з дисципліни з переважно одним заняттям на тиждень; протиріччя між досягнутим рівнем інтелектуального розвитку студента й реально необхідним для засвоєння доз навчального матеріалу; невідповідність між знаннями, котрі пропонуються для оволодіння, й тими, які створюють відповідне поле для їх засвоєння; відсутність у переважної більшості студентів сталих навичок системної самостійної навчальної діяльності.

Мета статті – показати найбільш прийнятні способи та умови реалізації індивідуалізації навчання студентів-аграріїв на заняттях з іноземної мови професійного спрямування.

Особистісно орієнтоване навчання розглядається нами як складне педагогічне явище, що включає зміну цілі, змісту, процесу й форм навчання, визначає ефективність навчання іноземної мови й передбачає активну роль суб'єкта навчальної діяльності. В умовах модернізації професійної освіти для реалізації особистісно орієнтованого навчання викладачеві потрібно навчитися моделювати *проблемні ситуації*, в процесі яких всі типи завдань на рівні розумової діяльності проходять певну «переплавку», зазнають особливої осмисленості та особистої персональної значущості для суб'єктів учіння [1, с.38]. Метод проблем, який називають також методом проектів і який витікає з гуманістичних освітніх ідей американського філософа Д.Дьюї, давно вже знайшов широку популярність у світовому освітньому просторі.

Метод проектів завжди пов'язаний з рішенням якоїсь проблеми, що передбачає для студента, з однієї сторони, пошук та використання різноманітних методів і засобів навчання, а з іншої, освоєння та інтегрування знань і вмінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей. З широкого спектру різновидів проектів (дослідницькі; творчі; ігрові; інформаційні; орієнтовані на практику), як свідчить наш практичний досвід, в аграрному ВНЗ в умовах обмеженої кількості аудиторних занять з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» та в умовах не дуже високого рівня вхідних знань студентів найбільш доцільним є системне впровадження проектів інформаційного типу. Ми вважаємо, що пріоритетною формою таких проектів має бути підготовка та публічна презентація студентом індивідуальної творчої роботи. Потреба у виокремленні саме цього

аспекту іншомовного спілкування обумовлена передусім тим, що у своїй професійній діяльності фахівці постійно стикаються з необхідністю виступати публічно. Поширеною формою таких виступів є презентація, тобто виступ перед аудиторією з метою представити ідею, концепцію, програму тощо, проінформувати про хід виконання або результати виконаної роботи, переконати аудиторію у перевагах або правильності запропонованого. Звісно, технологія підготовки та публічної презентації студентом індивідуальної творчої роботи має безпосередньо спиратися на програмний зміст навчання, бо ця передумова дозволяє найбільш ефективно досягати бажаних результатів у навчальному процесі, керовано розкривати потенційні можливості кожного студента, тобто реалізовувати індивідуалізацію навчання.

Нормативно-методична база з іноземних (англійської, німецької, французької) мов професійного спрямування, що в рамках кредитно-модульної системи організації навчального процесу розроблена кафедрою іноземних мов ТДАТУ, з метою розвитку навичок та вмінь самостійної навчальної діяльності студентів включає протягом семестру підготовку та публічну презентацію двох індивідуальних творчих робіт, по одній презентації в рамках програмного матеріалу кожного з двох семестрових модулів.

Теми обох індивідуальних творчих робіт оговорюються зі студентами заздалегідь, на початку відповідного семестру. Студентові після осмислення вимог до сучасної публічної презентації рекомендується здійснити: самостійний пошук інформаційних матеріалів з теми; складання плану презентації, структурування матеріалу з теми відповідно до плану; розробку візуалізації до теми на паперових або електронних носіях; формування тексту презентації; попередній тренінг виступу; складання словника незнайомих слів для

слухачів презентації; виступ з презентацією в студентській аудиторії згідно з графіком навчального процесу з дисципліни.

В процесі підготовки презентації студент у разі потреби може звертатися до викладача за консультаціями.

Використання технології підготовки та публічної презентації студентом індивідуальної творчої роботи передбачає дотримання умов, обов'язкових для проектної технології в цілому, а саме: 1) орієнтацію проекту на самостійну пошукову діяльність студентів, в основі якої лежить проблемна задача; 2) визначення цікавої тематики; 3) врахування ступеню готовності студентів до здійснення даного виду діяльності; 4) наявність методичних рекомендацій та пам'яток-інструкцій щодо здійснення завдання; 5) моніторинг даної роботи з боку викладача [1, с.80].

Цілком очевидно, що при відборі та градуванні завдань щодо індивідуальної творчої роботи важливо враховувати фактори двох видів: фактори, пов'язані з тими, хто навчається, та фактори, що пов'язані із характером завдань.

До факторів, пов'язаних із студентами, слід віднести такі: якою мірою завдання створює та підтримує мотивацію студентів; чи дозволяють наявні навчальні вміння студента виконати завдання; яку кількість навчального матеріалу студент може засвоїти за одиницю часу; якою мірою володіє студент тим чи іншим мовленнєвим вмінням; чи потрібні студенту спеціальні (наприклад, соціокультурні, фахові) знання для виконання завдання; наскільки глибокі лінгвістичні знання студента; якою мірою студент вірить в себе, щоб виконати завдання, скажімо, взяти інтерв'ю у керівника будь-якого рангу або у закордонного гостя.

До факторів, пов'язаних із характером завдання, відносять наступні: чи є завдання особистісно значущим для студента; скільки

кроків включає в себе дане завдання, яких пізнавальних зусиль з боку студента потребує завдання, скільки інформації необхідно осмислити студенту, наскільки складні інструкції до завдання; який об'єм практичних знань, розуміння теми й соціокультурного контексту необхідні для виконання завдання; яка допомога з боку викладача потрібна студентові для виконання завдання; скільки часу знадобиться студенту для виконання завдання [2, с. 6-7].

Таким чином, характер і зміст завдань та інструкцій для індивідуальної творчої роботи великою мірою базуються на знанні особливостей студентів й через це забезпечують диференціацію й індивідуалізацію процесу навчання.

Упровадження технології підготовки та публічної презентації індивідуальної творчої роботи дозволяє комплексно, взаємопов'язано реалізовувати основні, за класифікацією С.Ю.Ніколаєвої, види індивідуалізації: мотивуючу, регулюючу, розвиваючу та формуючу [3, с.250-251].

Мотивуюча індивідуалізація реалізується через формулювання завдання, що має особистісну значущість для студента, спонукає студента знаходити відповіді на цікаві саме для нього питання. Основним критерієм добору оптимальної тематики для індивідуальної творчої роботи мають бути інтереси і потреби студентів, а допоміжним – інформаційний зв'язок між темою для обробки іноземною мовою і змістом дисциплін за фахом студента.

Регулюючу індивідуалізацію забезпечує врахування реального рівня володіння студентами іншомовним мовленням: завдання має бути доступним всім студентам, навіть із слабкою підготовкою. Проте «кінцевий продукт» визначається самими студентами, має яскраво виражений персональний рівень складності й включає стільки

попередньої підготовки, скільки студенти самі вважають за потрібне для досягнення результату.

Розвиваюча індивідуалізація реалізується через підбір кожним окремим студентом раціонального режиму виконання завдання з урахуванням рівня функціонування в студента психічних процесів. Оскільки завдання носять характер відкритого типу, вони дозволяють кожному студенту індивідуально регулювати розвиток інтелектуального кругозору, навантаження на пам'ять, застосування емоційних факторів через створення креативної візуалізації, креативного тексту тощо.

В процесі формування навчальної діяльності з підготовки та публічної презентації індивідуальної творчої роботи, накопичення мовного, мовленнєвого та навчального досвіду студент відбирає найбільш ефективні та прийнятні для нього стратегії і прийоми роботи й формує індивідуальний стиль навчальної діяльності. Таким чином забезпечується *формуюча індивідуалізація*.

Величезний потенціал щодо реалізації формуючої індивідуалізації мають методичні вказівки з підготовки індивідуальної творчої роботи. Вони охоплюють інформацію щодо змісту та графіку здачі завдань, включають рекомендації з раціонального пошуку та обробки необхідної іншомовної інформації, надають детальні поради з використання форм, методів та способів учіння на етапі оволодіння навичками самостійного читання текстів іноземною мовою, інформують щодо особливостей користування галузевими двомовними словниками, представляють поради щодо результативної підготовки тематичних презентацій та оформлення візуалізації, знайомлять з відповідними мовленнєвими кліше, а також надають зразки та моделі індивідуальних творчих робіт. Ці рекомендації студент може знайти також на відповідній сторінці Інтернет-сайту кафедри іноземних мов.

Аудиторний контроль презентацій індивідуальної творчої роботи націлений як на перевірку рівня сформованості у студента професійно-орієнтованої мовленнєвої компетенції за змістовим матеріалом певного модуля, так і, з позицій сучасного компетентнісного підходу, на діагностику рівня інших складових діяльнісної компетенції студентів, а саме, методичної та соціальної. Тобто викладач поряд з лексичною, граматичною та комунікативною коректністю мовлення студента оцінює також необхідну і достатню глибину проникнення в проблему, залучення знань з інших областей, доказовість представлених рішень та висновків, естетику та правильність оформлення візуалізації, ступінь «контакту» з аудиторією тощо. За результатами комплексної діагностики визначається відповідний план дій викладача щодо подальшого вдосконалення вищезазначених компетенцій студента. Безумовно, викладач має забезпечити повну прозорість щодо вимог, які він буде ставити при контролі.

Підсумовуючи, слід констатувати, що навчання студентів іншомовної публічної презентації індивідуальної творчої роботи поряд із розвитком у суб'єктів учіння комунікативної компетенції дозволяє забезпечити а) індивідуалізацію навчання; б) оптимізацію процесу навчання в рамках курсу іноземної мови професійного спрямування з точки зору прийнятної економії аудиторного часу; в) актуалізацію та активізацію пошуку студентами нових знань; г) формування у студентів ключових компетенцій для майбутньої професійної діяльності; д) розвиток творчого характеру освіти; е) підвищення якості засвоєння навчальних програм, що пропонуються.

Література:

1. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам / Е.Н.Соловова. – М. : АСТ : Астрель, 2008. – 272 с.

2. Ариян М.А. Личностно-ориентированный подход и обучение иностранному языку в классах с неоднородным составом обучаемых. // Иностранные языки в школе. – 2007. - № 1. – С.3-11.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.

**ПРЕЗЕНТАЦИЯ КАК СРЕДСТВО ИНДИВИДУАЛИЗАЦИИ
ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ**

Мунтян С.Г.

Аннотация. В статье определяются педагогические условия формирования у студентов навыков публичной презентации индивидуальной творческой работы как одного из средств реализации индивидуализации обучения иностранному языку для профессиональных целей.

**PRESENTATION AS MEANS OF INDIVIDUALIZATION OF FOREIGN
LANGUAGE TEACHING FOR PROFESSIONAL PURPOSES**

S.Muntyan

Abstract. The article outlines pedagogical setting for the formation of the students' skills to present individual creative work in public as one of the means of individualization of the foreign language teaching for professional purposes.